

Asiantuntijalausunto
Jarkko Partanen
rahoitus- ja tarkastuspäällikkö
Suomen metsäkeskus
9.10.2025

HE 104/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annettua lakia. Esityksen mukaan lakiin lisättäisiin säännökset, jotka mahdollistaisivat tulosperusteisten tukien ja ympäristöllisten tarjouskilpailujen kokeilun. Toimenpiteitä, joihin tukea myönnettäisiin, olisivat keskimääräistä suuremman lehtipuuosuuden jättäminen taimikon ja nuoren metsän hoitotyössä, suojavyöhykkeen jättäminen, suon ennallistaminen ja lehdon luonnonhoito. Suojavyöhykkeen jättämistä koskeva tuki olisi alueellinen.

Metsäkeskus kannattaa esitettyä lakimuutosta, jonka tavoitteena on kokeilla uusia tapoja edistää julkisin varoin kestävä metsätaloutta. Onnistuessaan kokeilu voisi monipuolistaa luonnonhoidon toimintamalleja, lisätä näihin tarkoituksiin tarjottavien tukien kysyntää sekä tuoda alalle uusia toimijoita. Kokeilu luo pohjaa tulevan metsätalouden tukijärjestelmän valmistelulle ja tulosperusteisten tukien käyttöönotolle metsätaloudessa.

Kokeiluun valitut työlajit

Kokeiluun kuuluisivat avustukset keskimääräistä suuremman lehtipuuosuuden jättämiseen puuston kokonaismäärästä taimikon ja nuoren metsän hoitotyössä, suojavyöhykkeen jättämiseen, suon ennallistamiseen ja lehdon luonnonhoitoon. Nykyisen lain metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä (71/2023, jatkossa metka-laki) perusteella voidaan tukea taimikon ja nuoren metsän hoitotöitä, suon ennallistamista sekä lehdon luonnonhoitoa. Kahta jälkimmäistä metka-lain mukaisena luonnonhoitohankkeena. Suojavyöhykkeen jättäminen olisi uusi tukimuoto nykyiseen tilanteeseen verrattuna.

Kokeilun aikainen tuki keskimääräistä suuremman lehtipuuosuuden jättämiseen puuston kokonaismäärästä taimikon ja nuoren metsän hoitotyössä korvaisi nykyisin käytössä olevan taimikon ja nuoren metsän hoitotyön tuen. Suon ennallistamisen ja lehtojen luonnonhoidon tuki tulisi nykyisen luonnonhoitohankkeiden tuen rinnalle. Käytössä olisi kaksi rinnakkaista

Asiantuntijalausunto
Jarkko Partanen
rahoitus- ja tarkastuspäällikkö
Suomen metsäkeskus
9.10.2025

tukimuotoa, joista tuenhakija voisi valita itselleen sopivamman. Tukimallien rinnakkaisuus lisää tuenhakijoiden valinnanvaraa, mutta on omiaan aiheuttamaan tukien hakemiseen ja muihin hallinnollisiin menettelyihin liittyvää epätietoisuutta ja sekaannusta. Kokeilun onnistuminen edellyttää laajaa maanomistajille ja toimijoille suunnattua viestintää ja koulutusta, johon on osoitettava riittävät resurssit.

Kokeilun toteuttamista tukeva aineisto

Kokeilun onnistunut toteuttaminen vaatii kokeiluhankkeeseen soveltuvia luontokohteita kuvaavien paikkatietoaineistojen kehittämistä sekä kohteiden sijaintiin että rakennepiirteisiin liittyen. Useimmilla maanomistajilla ei ole tietoa tilallaan olevista mahdollisista kokeiluhankkeessa rahoitettavista kohteista. Kattavaa tietoa ei ole myöskään maanomistajia avustavilla toimijoilla. Aineistot helpottaisivat kokeiluhankkeeseen kuuluvien kohteiden havaitsemista sekä tuenhakua, ja tukisivat kokeiluhankkeen onnistumista. Aineistojen tuottamiseen on osoitettava riittävät resurssit.

Vaikutukset Metsäkeskuksen toimintaan

Suomen metsäkeskus toimii tukijärjestelmän valtionapuviranomaisena yhdessä Ruokaviraston kanssa. Kokeiluluonteisesti myönnettävien avustusten toimeenpano edellyttää muutoksia Metsäkeskuksen tietojärjestelmiin. Muutoksia tarvitaan ainakin tietojärjestelmään, jossa tukien myöntämistä ja maksatuksia hallinnoidaan, sekä tarkastuksissa käytettäviin tietojärjestelmiin. Lisäksi muutoksia tarvitaan Metsään.fi -järjestelmään sähköisen tuenhaun edistämiseksi. Metsäkeskus arvioi, että tietojärjestelmien muutos- ja kehittämistoimiin tarvitaan 530 000 – 600 000 euroa.

Kokeiluhankkeiden toteuttaminen lisää hankkeiden käsittelyyn liittyvää hallinnollista työtä. Kokeiluhankkeet myös lisäävät Metsäkeskuksen tekemien tarkastusten työmäärää ja ajankäyttöä. Metsäkeskus arvioi, että kokeiluhankkeiden hallinnointi lisää kustannuksia noin 150 000 euroa vuodessa.

Lisäksi kokeiluhankkeen tukimuotojen käyttöönotto edellyttää prosessien, uusien tukihakujen menettelyjen sekä hakemus- ja päätösasiakirjojen kehittämistä. Onnistunut käyttöönotto edellyttää myös mittavaa panostusta viestintään ja

Asiantuntijalausunto
Jarkko Partanen
rahoitus- ja tarkastuspäällikkö
Suomen metsäkeskus
9.10.2025

koulutukseen. Metsäkeskuksen arvio tarvittavasta resurssista on noin 120 000 – 150 000 euroa.

Kokeiluhankkeiden hallinnolliset kustannukset, sekä kokeilujen toteuttamista tukevan paikkatietoaineistojen tuottamisen, neuvonnan ja koulutuksen kustannukset nousevat melko korkeiksi verrattuna kokeilun melko lyhyeen keston ja siihen varattuun valtion tuen määrään. Tästä riippumatta kokeilun onnistuneen toteuttamisen varmistamiseksi tulee tarvittaviin toimenpiteisiin osoittaa riittävät resurssit.

Kokeiluhankkeiden aikataulu

Hallituksen esityksessä esitetään lain voimaantuloa 1.7.2026, jonka jälkeen tukea voisi hakea soiden ennallistamiseen sekä lehtojen hoitoon. Tukea keskimääräistä suuremman lehtipuuosuuden jättämiseen taimikon ja nuoren metsän hoitotyössä ja suojavyöhykkeen jättämisen tukea voisi hakea 1.1.2027 alkaen. Edellä lausunnossa on kuvattu kokeiluhankkeiden toimeenpanoon liittyviä tarvittavia toimenpiteitä. Metsäkeskus esitti Metsätalouden tulospäätökset -työryhmän jäsenenä lain toimeenpanon lykkäämistä vuodelta vuoden 2027 alkuun, jotta tarvittavien toimenpiteiden toteuttamiselle jää riittävä aika. Maa- ja metsätalousministeriö sekä Metsäkeskus ovat keskustelleet hallituksen esityksen valmistelun aikana kokeiluhankkeiden aikataulusta. Esityksen mukainen tuenhaun aloitus kahdessa vaiheessa lieventää valmistelun aikataulu painetta Metsäkeskuksessa, mutta on edelleen kireä vaadittavien tietojärjestelmämuutosten kannalta.

Jarkko Partanen

rahoitus- ja tarkastuspäällikkö